

Varėnos rajono savivaldybė

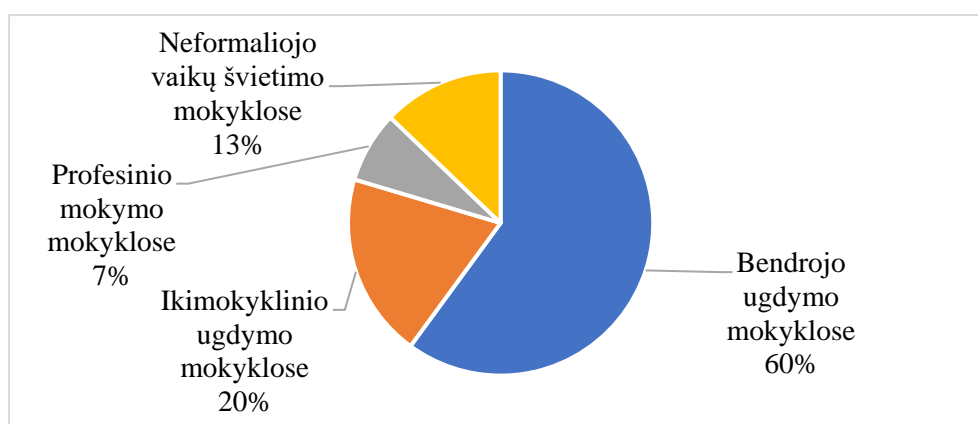
Varėnos r. pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą vykdo Varėnos švietimo centras (toliau – Centras)¹.

2021–2022 m. m. Varėnos r. savivaldybėje dirbo 358 pedagoginiai darbuotojai, iš jų 215 (60 proc.) – bendrojo ugdymo, 70 (20 proc.) – ikimokyklinio ugdymo, 27 (7 proc.) – profesinio mokymo, 46 (13 proc.) – neformaliojo vaikų švietimo įstaigose (žr. 1 pav.).

Pastaruosius keletą metų pastebimas savivaldybės pedagoginių darbuotojų, dirbančių bendrojo ugdymo įstaigose, skaičiaus mažėjimas (13 proc.) – 2019–2020 m. m. savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigose dirbo 246 pedagoginiai darbuotojai, 2020–2021 m. m. – 223, mažėja ir neformaliojo ugdymo įstaigose dirbančių pedagoginių darbuotojų skaičius, kitų įstaigų darbuotojų skaičius išlieka pastovus.

1 pav. Daugiausia pedagoginių darbuotojų dirbo bendrojo ugdymo įstaigose

Pedagoginių darbuotojų skaičiaus pasiskirstymas pagal mokyklų tipus (procentais)

2022 m. Centras vykdė 12 ilgalaikių (ne mažiau kaip 40 val. trukmės) pedagogų kvalifikacijos tobulinimo (toliau – PKT) programų (toliau – Programos) pagal Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų 2020–2022 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetus. Jose dalyvavo 443 pedagoginiai darbuotojai (žr. 1 lentelę).

Palyginti su praėjusiais metais, matyti, kad savivaldybėje, kaip ir praeitais metais, didžiausias dėmesys skirtas prioriteto *Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį* įgyvendinimui, tik 2021 metais daugiau Programų vykdyta pagal kryptį *Į mokymąsi orientuotos vertinimo kultūros auginimas*, o 2022 metais – pagal kryptį *Skaitmeninio raštingumo tobulinimas*, be to, priešingai nei praeitais metais, šiais metais ugdyti skaitymo gebėjimai visose ugdymo srityse. Daugiau Programų nei pernai vykdyta ir pagal antrąjį prioritetą *Kompetencijų, reikalingų veiksmingai ugdyti skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, tobulinimas*. Pagal prioritetą *Vadovavimo ir lyderystės ugdymo / mokymo procesui ir švietimo įstaigai kompetencijų tobulinimas* kryptį *Mokyklos bendruomenės telkimas įgyvendinant įtraukties principą švietime* abejus metus vykdyta po vieną Programą. Pagal kitas dvi šio prioriteto kryptis vykdyta po vieną Programą: 2021 m. – pagal kryptį *Gebėjimų priimti sprendimus, grįstus duomenimis, stiprinimas*, o 2022 m. – pagal kryptį *Lyderystės ugdymui ir mokymuisi stiprinimas*.

¹ Prieiga internete <https://www.varenossc.lt>.

1 lentelė. Daugiausia Programų vyko pagal prioritetą *Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį*

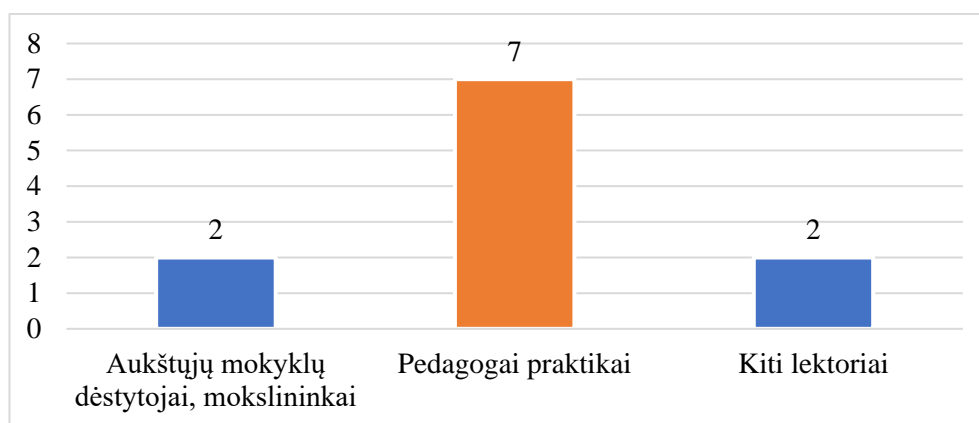
Vykdytų Programų ir dalyvių pasiskirstymas pagal prioritetus

Prioritetas / prioriteto kryptys	Vykdytų Programų skaičius	Vykdytų Programų dalyvių skaičius
Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį	7	269
Skaitmeninio raštingumo tobulinimas	4	167
I mokymąsi orientuotos vertinimo kultūros auginimas	2	75
Skaitymo gebėjimų ugdymas visose ugdymo srityse	1	27
Kompetencijų, reikalingų veiksmingai ugdyti skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, tobulinimas	3	100
Mokinio skirtybių suvokimas, atpažinimas ir panaudojimas siekiant jo pažangos	2	57
Bendradarbiavimo gebėjimų, reikalingų ugdyti ir teikti reikalingą švietimo pagalbą ir paslaugas, tobulinimas	1	43
Vadovavimo ir lyderystės ugdymo / mokymo procesui ir švietimo įstaigai kompetencijų tobulinimas	2	74
Lyderystės ugdymui ir mokymuisi stiprinimas	1	42
Gebėjimų priimti sprendimus, grįstus duomenimis, stiprinimas	–	–
Mokyklos bendruomenės telkimas įgyvendinant įtraukties principą švietime	1	32
Iš viso:	12	443

Rajono pedagoginiai darbuotojai, dalyvavę įgyvendinant Programas ir plėtoję savo profesines kompetencijas, turėjo galimybę mokytis kartu su pedagogais praktikais, mokslininkais ir kitais lektoriais. Duomenys rodo, kad 2022 m. daugiau kaip 63 proc. (7 asmenys) lektorių buvo kviestiniai pedagogai praktikai.

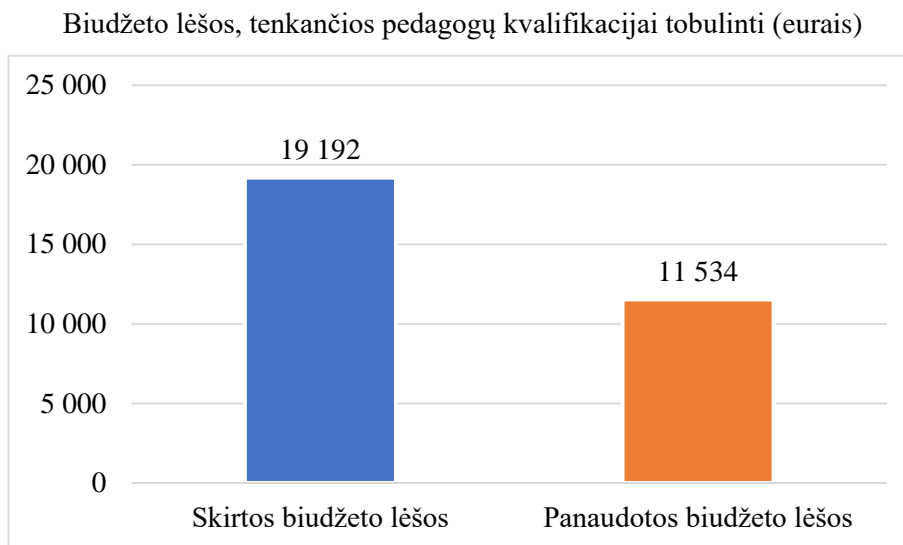
2 pav. Prioritetines Programas dažniausiai įgyvendino pedagogai praktikai

Programas pagal prioritetus įgyvendinę (vykdę) lektoriai

Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti savivaldybėje 2022 m. panaudota daugiau nei pusė PKT skirtų lėšų (žr. 3 pav.). 2022 m. lėšų skirta panašiai kaip ir 2021 m., bet 2022 m. jų panaudota gerokai daugiau nei 2021 m. (35 proc.).

3 pav. Iš skirtų biudžeto lėšų mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijai tobulinti panaudota 60 proc.

Kvalifikacijos tobulinimo galimybių užtikrinimas savivaldybėje

(pagal Centro veiklos išorinio vertinimo išvadas ir interneto svetainės puslapių apžvalgą, atliktą 2023 m. vasario–gegužės mėn.)

Centras vykdo įvairialypę veiklą, derindamas ilgalaikius savo veiklos dokumentus su Varėnos rajono savivaldybės 2018–2028 metų strateginės veiklos planu. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas yra viena iš šešių Centro vykdomų veiklų. PKT renginių veiklą reglamentuoja Centro Profesinių kompetencijų tobulinimo veiklos ir kvalifikacijos tobulinimo programų rengimo, aprobavimo ir vykdymo tvarkos aprašas.

Centro svetainėje skelbiamas kiekvieno mėnesio paslaugų planas, kuriame nurodyti ir PKT renginiai; jų lektoriai, dalyvių tikslinė grupė, vieta ar prisijungimo nuoroda, data ir registracijos nuoroda. Jei renginys – ilgalaikės Programos dalis, įrašyta, kad jis tęstinis, bet nenurodyta šios dalies trukmė ir kokią prioritetinę 2023–2025 m. kvalifikacijos tobulinimo sritį Programa atliepia. Svetainės skiltyje *Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas* šios sritys dar nepaskelbtos, skelbiami 2020–2022 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetai.

Registracija į renginius vykdoma užpildžius registracijos anketą. Informacija apie Centro renginius pedagogams pateikiama mėnesio planuose, kurie skelbiami Centro interneto svetainėje, *Facebook* paskyroje. PKT renginiai organizuojami derinant prie pedagogų darbo grafiko, jie vykdomi ne tik Centre, bet ir klientų patalpose, parenkamas mokymo(si) būdas – nuotolinis arba kontaktinis.

Centras skyrė dėmesio atnaujinto ugdymo turinio diegimui, nors atskiros skilties, skirtos ugdymo turinio atnaujinimui (toliau – UTA), kurioje būtų skelbiama visa naujausia su tuo susijusi informacija, Centro svetainėje nėra. Buvo organizuota PKT renginių, skirtų stiprinti pedagogų kompetencijas ugdymo turinio vertinimo, atnaujinimo ir diegimo, šiuolaikinės mokymosi aplinkos formavimo, mokymosi technologijų taikymo klausimais. Varėnos savivaldybės pedagogai dalyvavo Nacionalinės švietimo agentūros organizuojuose UTA mokymuose.

Lektoriaus pakvietimą dažniausiai lemia renginio tematika, klientų pageidavimai, rekomendacijos, lektoriaus kompetencija, taip pat gebėjimas sudominti, įtraukti dalyvius į kūrybinį darbą per mokymus. Po renginių neformaliai ir anketuojant renkama grįžtamoji informacija iš lektorių ir dalyvių.

Be PKT seminarų, Centre vykdomi metodiniai pasitarimai, atviros pamokos, paskaitos pedagogams. Centras organizuoja parodas ir olimpiadas, apie jas skelbiama atskirose svetainės renginių skiltyse. Vykdomos psichologų konsultacijos tėvams ir mokytojams, teikiama psichologinė, logopedinė ir specialioji pedagoginė pagalba.

Centro organizuojami renginiai (kvalifikacijos tobulinimo renginiai, metodinės veiklos ir gerosios patirties sklaida) koreguojami pagal rajono mokyklų įsivertinimo analizės duomenis, išryškėjus stipriesiems, silpniesiems ir tobulintiniams veiklos aspektams.

Remiantis Centro veiklos duomenimis, atsispindinčiais interneto svetainės puslapiuose, ir Varėnos švietimo centro veiklos išorinio vertinimo išvadamis, matyti, kad siekiama sudaryti galimybes pedagoginių darbuotojų bendrosioms ir profesinėms kompetencijoms ugdyti.

PKT poveikis ugdymo kokybei

Vadovaudamiesi Varėnos r. savivaldybės ir Centro pateiktais duomenimis, galime teigti, kad savivaldybė vykdo tikslingą PKT stebėseną, siekdama geresnės ugdymo kokybės. Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poveikis ugdymo kokybei ir mokinių pasiekimams aptariamas neformaliai bendraujant su švietimo įstaigų vadovais, su mokytojais dalykininkais – per metodinių būrelių pasitarimus ir gerosios patirties sklaidos renginius. Daug dėmesio skiriama mokyklų įsivertinimo ir pažangos ataskaitų duomenų analizei, su mokyklomis tariamasi, kokie duomenys, rodantys PKT įtaką moksleivių pasiekimams, bus stebimi. Rajono mokinių pasiekimų rezultatai analizuojami Švietimo valdymo informacinėje sistemoje (ŠVIS) ir duomenų perdavimo sistemoje KELTAS.

Pateikti duomenys rodo, kad pastebimas PKT poveikis mokinių pasiekimams ir pažangai. Poveikis mokinių pasiekimams sužinomas iš refleksijų, kuriose klausiama ir apie poveikį mokinių pažangai. Remiantis stebėsenos duomenimis, matyti, kad gerėja pamokos kokybė. Lyginant 2021 m. ir 2022 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (PUPP) rezultatus, matyti, kad rajono mokinių pasiekimai pagerėjo – 0,61 proc. padidėjo pagrindinio ir aukštesnio lygio lietuvių k. ir literatūros įvertinimus gavusių mokinių dalis. Be to, lyginant 2021 m. ir 2022 m., matyti, kad mokinių valstybinių brandos egzaminų (VBE) įvertinimų vidurkis pagerėjo 0,22 balo, o pagal dalykus pagerėjo šie mokinių VBE įvertinimų vidurkiai: 0,34 balo – lietuvių kalbos ir literatūros, 0,22 balo – matematikos, 1,18 balo – biologijos, 0,4 balo – chemijos, 0,21 balo – istorijos, 0,24 balo – užsienio kalbos (anglų).

Kryptingai, pagal šalies ir rajono pedagogų kvalifikacijos tobulinimo prioritetus ir mokyklų poreikį vykdomas pedagogų kvalifikacijos tobulinimas daro **poveikį ir savivaldybės mokyklų, kaip organizacijų, pažangai.** PKT turėjo įtakos pedagogų darbo planavimui, pamokos organizavimui, mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimui ir įsivertinimui, emocinio mikroklimato gerinimui. Remiantis mokyklų vadovų pamokų stebėsenos duomenimis, galima teigti, kad pedagogų kvalifikacijos tobulinimas turėjo įtakos pamokoje taikomų metodų ir priemonių pokyčiams. Padidėjo skaitmeninių priemonių naudojimosi poreikis. Rajone du pedagogai įgijo eksperto kvalifikacinę kategoriją, o tai lėmė aukštus šių mokytojų ugdytinių akademinius pasiekimus.

Rekomendacijos

Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, siūloma:

- savivaldybės lygmeniu daugiau dėmesio *skirti* PKT stebėsenai, *analizuojant*, ar mokymosi patirtis ir dalyvaujant PKT Programose pedagogų išplėtos kompetencijos perkeliamos į praktiką;
- glaudžiau *bendradarbiaujant* su savivaldybės mokyklomis, *įtraukiant* vadovus, metodinius būrelius ir (ar) kitus bendruomenės narius, *stiprinti* PKT renginiuose dalyvavusių pedagogų motyvaciją taikyti mokymosi patirtį;
- interneto svetainėje *plėtoti* pagalbos pedagogams UTA įgyvendinimo klausimais galimybes, *papildant* svetainę praktinės veiklos pavyzdžiais;
- *patikslinti* svetainės puslapius, *atnaujinant* aktualius dokumentus / medžiagą (nacionalines prioritetines 2023–2025 m. kvalifikacijos tobulinimo sritis, Programų sąrašą ir pan.);
- efektyviau *panaudoti* PKT skiriamas lėšas (panaudota 60 proc.).